

На основу члана 15, а у вези са чланом 36. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) и члана 12. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/2005),

Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 21. седници од 21. јула 2006. године донео је

О Д Л У К У

О УТВРЂИВАЊУ МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ТАРИФНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ ЦЕНА ПРИСТУПА И КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

1. Утврђује се Методологија за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију електричне енергије, која је одштампана уз ову одлуку и чини њен саставни део.
2. Ову одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Савет Агенције за енергетику Републике Србије

Председник

Број: 511/6

Београд, 21. јул 2006. године

Љубо Маћић

МЕТОДОЛОГИЈА

ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ТАРИФНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ ЦЕНА ПРИСТУПА И КОРИШЋЕЊА СИСТЕМА ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

(Методологија је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 68 од 9. августа 2006. године)

I. ПРЕДМЕТ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Овом методологијом се утврђује начин одређивања тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију електричне енергије (у даљем тексту: коришћење система).

II. МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП

Методологија се базира на механизму контроле цене коришћења система за дистрибуцију електричне енергије, применом методе регулације „трошкови плус“, којом се енергетским субјектима који обављају делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом за електричну енергију одређује максимална висина прихода у регулаторном периоду, односно цена којом се омогућава покриће оправданих трошкова пословања, као и одговарајући повраћај на ангажована средства.

Максимално одобрени приход енергетског субјекта се алоцира на тарифне елементе на основу :

- 1) планираних енергетских величина, структуре и вредности електроенергетских објеката и
- 2) учешћа варијабилних и фиксних трошкова у укупним трошковима енергетског субјекта.

III. ПОЈМОВИ И ДЕФИНИЦИЈЕ

Појмови употребљени у методологији имају следеће значење:

Алокација прихода	Распоред максимално одобреног прихода на тарифне елементе;
Максимално одобрени приход	Максимални износ прихода енергетског субјекта којим се у регулаторном периоду надокнађују сви оправдани трошкови који настају обављањем регулисане енергетске делатности и одговарајући повраћај на регулисана средства;
Место трошка	Физичко или друго место у енергетском субјекту на коме настаје конкретан трошак;
Тарифни елементи	Обрачунске величине тарифног система у којима се изражавају учинци регулисаних енергетских субјеката и обрачунавају цене тих учинака.

Остали појмови употребљени у овој методологији имају исто значење као и у Закону о енергетици.

IV. ОДРЕЂИВАЊЕ МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНОГ ПРИХОДА

Максимално одобрени приход енергетског субјекта се обрачунава за сваку енергетску делатност посебно на основу оправданих трошкова пословања и на основу одговарајућег повраћаја на средства ангажована за обављање делатности дистрибуције електричне енергије и делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију.

Ако у току регулаторног периода, из објективних разлога (промена Енергетског биланса Републике Србије или већа промена цене електричне енергије за надокнаду губитака),

оправдани трошкови пословања на основу којих је утврђен максимално одобрени приход енергетског субјекта, битно одступају од трошкова који реално настају, може се извршити корекција максимално одобреног прихода за тај регулаторни период.

IV. 1. Заједнички трошкови, средства и остали приходи

Заједничким трошковима се сматрају трошкови настали ради омогућавања функционисања целине енергетског субјекта који обавља две или више енергетских делатности или који поред енергетске обавља и неку другу делатност, а који не могу бити директно везани ни за једно конкретно место трошка.

Заједничким средствима се сматрају средства енергетског субјекта која се не могу директно алоцирати на поједине делатности (нпр. земљиште, грађевински објекти, возила, опрема и сл.).

Заједничким осталим приходима се сматрају приходи остварени ангажовањем средстава енергетског субјекта који се не могу директно алоцирати на поједине делатности.

Заједнички трошкови, средства и остали приходи се распоређују на енергетску делатност за коју се утврђује максимално одобрени приход, у складу са овом методологијом (дистрибуција електричне енергије, односно управљање дистрибутивним системом за електричну енергију) и на друге енергетске и остале делатности на основу транспарентних правила (кључева) утврђених у складу са рачуноводственим стандардима и објективним критеријумима.

Припадајући део заједничких трошкова, средстава и осталих прихода алоциран на енергетску делатност за коју се утврђује максимално одобрени приход, у складу са овом методологијом, укључује се у обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања те делатности.

IV. 2. Дистрибуција електричне енергије

Обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања делатности дистрибуције електричне енергије врши се применом следеће формуле:

$$\text{МОПдис}_t = \text{ОТ}_t + \text{А}_t + \text{ППЦК} * \text{РС}_t - \text{ОП}_t + \text{КЕ}_t$$

где су:

t – регулаторни период,

МОПдис_t – максимално одобрени приход енергетског субјекта по основу обављања делатности дистрибуције електричне енергије у периоду t (у динарима),

ОТ_t – оперативни трошкови у периоду t (у динарима),

А_t – трошкови амортизације у периоду t (у динарима),

ППЦК – стопа повраћаја на регулисана средства која се обрачунава као пондерисана просечна цена капитала (у %),

РС_t – регулисана средства у периоду t (у динарима),

ОП_t – остали приходи у периоду t (у динарима),

КЕ_t – корекциони елемент у периоду t (у динарима).

Трошкови који улазе у обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања делатности дистрибуције електричне енергије се утврђују на основу података о планираним енергетским величинама из Енергетског биланса Републике Србије, односно на основу података који служе за његово доношење.

IV. 2.1. Оперативни трошкови

Оперативни трошкови представљају оправдане трошкове настале по основу обављања енергетске делатности дистрибуције електричне енергије, и чине их:

- 1) трошкови материјала,
- 2) трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи,
- 3) трошкови производних услуга и
- 4) нематеријални трошкови.

У овим оперативним трошковима садржани су и:

- трошкови услуга коришћења система за пренос електричне енергије,
- трошкови заштите животне средине и
- оперативни трошкови средстава прибављених без накнаде.

Оцена оправданости трошкова се врши према природи конкретног трошка анализом сврсисходности, анализом количине и цене, упоредном анализом заснованом на подацима о трошковима у претходном периоду и трошковима енергетских субјеката који обављају исту енергетску делатност у земљи и окружењу (*benchmarking*).

IV. 2.2. Трошкови амортизације

Трошкови амортизације представљају трошкове амортизације средстава која су у функцији обављања енергетске делатности дистрибуције електричне енергије, при чему се у трошкове амортизације укључују и трошкови амортизације средстава прибављених без накнаде.

Трошкови амортизације обухватају трошкове амортизације постојећих средстава и трошкове амортизације средстава која ће бити активирана у посматраном регулаторном периоду.

Трошкови амортизације постојећих и средстава која ће бити активирана у посматраном регулаторном периоду се обрачунавају пропорционалном методом у процењеном корисном веку трајања средстава.

Трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у посматраном регулаторном периоду обрачунавају се на основицу коју чини 50% вредности активираних нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку.

Трошкови амортизације се рачунају према следећој формули:

$$A_t = АПС_t + ААС_t$$

где су:

A_t – трошкови амортизације у периоду t (у динарима),

$АПС_t$ – трошкови амортизације постојећих средстава у периоду t (у динарима),

$ААС_t$ – трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у периоду t (у динарима).

IV. 2.3. Регулисана средства

Регулисана средства представљају нето вредност нематеријалних улагања (осим goodwill-а), некретнина, постројења и опреме која су ангажована на обављању енергетске делатности дистрибуције електричне енергије, изузимајући:

- нето вредност средстава прибављених без накнаде, као што су донације, учешће трећих лица у изградњи система за дистрибуцију електричне енергије, средства остварена од накнаде за прикључак и слично и
- вредност нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку, која се не активирају у регулаторном периоду или која нису оправдана и/или ефикасна.

Оправданост и ефикасност инвестиција утврђују се на основу:

- потребе развоја система за дистрибуцију електричне енергије, у циљу задовољавања пораста потражње за електричном енергијом, као и повећања сигурности и квалитета снабдевања,
- техничко – технолошких, економских и других параметара и показатеља оправданости и ефикасности улагања и
- усклађености улагања са плановима развоја енергетског субјекта за период од пет година.

Регулисана средства су основица за обрачун повраћаја на ангажована средства који енергетски субјект може да оствари у регулаторном периоду.

Вредност регулисаних средстава се обрачунава као аритметичка средина вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода и вредности регулисаних средстава на крају регулаторног периода према следећој формули:

$$РС_t = (пРС_t + кРС_t) / 2$$

где су:

$РС_t$ – регулисана средства у периоду t (у динарима),

pPC_t – вредност регулисаних средстава на почетку периода t (у динарима),

KPC_t – вредност регулисаних средстава на крају периода t (у динарима).

Вредност регулисаних средстава на почетку регулаторног периода обрачунава се према следећој формули:

$$pPC_t = pNBC_t - pCBH_t - pHCUP_t,$$

где су:

$pNBC_t$ – нето вредност нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина постројења и опреме на почетку периода t (у динарима),

$pCBH_t$ – нето вредност средстава прибављених без накнаде на почетку периода t (у динарима),

$pHCUP_t$ – вредност нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку на почетку регулаторног периода, а која неће бити активирана у периоду t или која нису оправдана и/или ефикасна (у динарима).

Вредност регулисаних средстава на крају регулаторног периода се обрачунава према следећој формули:

$$KPC_t = pPC_t - A_t + \Delta CUP_t - \Delta NPC_t - \Delta CBH_t - \Delta HCUP_t$$

где су:

A_t – трошкови амортизације у периоду t који се обрачунавају на начин утврђен овом методологијом (у динарима),

ΔCUP_t – промена вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку у периоду t (у динарима),

ΔNPC_t – нето вредност средстава која су отуђена и/или трајно повучена из употребе у периоду t (у динарима),

ΔCBH_t – промена вредности средстава прибављених без накнаде у периоду t (у динарима),

$\Delta HCUP_t$ – промена вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку која неће бити активирана у периоду t или која нису оправдана и/или ефикасна (у динарима).

IV. 2.4. Стопа повраћаја на регулисана средства

Стопа повраћаја на регулисана средства утврђује се као пондерисана просечна цена капитала енергетског субјекта који обавља енергетску делатност дистрибуције електричне енергије.

Пондерисана просечна цена капитала је пондерисани просек стопе повраћаја на сопствени капитал и пондерисане просечне стопе повраћаја на позајмљени капитал и обрачунава се пре опорезивања према следећој формули:

$$\text{ППЦК} = (\text{СК} * \text{ЦСК}) / (1 - \text{СП}) + \text{ПК} * \text{ЦПК},$$

при чему је $\text{СК} + \text{ПК} = 1$

где су:

ППЦК – стопа повраћаја на регулисана средства обрачуната као пондерисана просечна цена капитала (у %),

СК – учешће сопственог капитала у финансирању регулисаних средстава (у %),

ЦСК – реална цена сопственог капитала пре опорезивања (у %),

СП – стопа пореза на добит према важећим законским прописима (у %),

ПК – учешће позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава (у %),

ЦПК – пондерисана просечна цена позајмљеног капитала (у %).

Учешће позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава треба да буде што веће у складу са најбољом међународном праксом, како би се обезбедила нижа просечна цена укупног капитала.

Реална цена сопственог капитала пре опорезивања треба да одражава специфични ризик предузећа, ризик земље и преовлађујуће услове прибављања капитала на финансијском тржишту у регулаторном периоду.

Позајмљени капитал у смислу ове методологије представља збир дугорочних обавеза и краткорочних финансијских обавеза.

Цена позајмљеног капитала се рачуна као пондерисана просечна каматна стопа на укупно позајмљена средства, при чему се као пондери узимају учешћа позајмљених средстава у укупно позајмљеним средствима. Цена позајмљеног капитала се признаје до нивоа цене обазриво и рационално позајмљених средстава.

IV. 2.5. Остали приходи

Остали приходи, осим прихода насталог обављањем делатности дистрибуције електричне енергије, су приходи остварени ангажовањем средстава намењених обављању те делатности као што су: приходи од продаје нуспроизвода и услуга, приходи од активирања властитих учинака, приходи од продаје средстава, разграничени део прихода периода по основу реализације донираних средстава и други приходи.

IV. 2.6. Корекциони елемент

Корекциони елемент је вредносни израз (новчани износ) којим се коригује максимално одобрени приход за наредни регулаторни период, за износ одступања оствареног прихода од прихода обрачунатог у складу са овом методологијом, а на основу

остварених енергетских величина и вредности оправданих трошкова и осталих прихода остварених у претходном регулаторном периоду.

Приликом обрачуна максимално одобреног прихода за први регулаторни период корекциони елемент је једнак нули.

IV. 3. Управљање дистрибутивним системом за електричну енергију

Обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију врши се применом следеће формуле:

$$\text{МОПудс}_t = \text{ОТ}_t + \text{А}_t + \text{ППЦК} * \text{РС}_t + \text{Г}_t - \text{ОП}_t + \text{КЕ}_t$$

где су:

t – регулаторни период,

МОПудс_t – максимално одобрени приход енергетског субјекта по основу обављања енергетске делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију у периоду t (у динарима),

ОТ_t – оперативни трошкови у периоду t (у динарима),

А_t – трошкови амортизације у периоду t (у динарима),

ППЦК – стопа повраћаја на регулисана средства која се обрачунава као пондерисана просечна цена капитала (у %),

РС_t – регулисана средства у периоду t (у динарима),

Г_t – трошкови за надокнаду губитака електричне енергије у дистрибутивном систему за електричну енергију у периоду t (у динарима),

ОП_t – остали приходи у периоду t (у динарима),

КЕ_t – корекциони елемент у периоду t (у динарима).

IV. 3.1. Трошкови за надокнаду губитака

Висина трошкова за надокнаду губитака електричне енергије у дистрибутивном систему за електричну енергију се утврђује на основу следеће формуле:

$$\text{Г}_t = \text{К}_t * \text{СГ}_t * \text{ЦГ}_t$$

где су:

К_t – количина електричне енергије која се дистрибуира у периоду t (у kWh),

СГ_t – губици електричне енергије у дистрибутивном систему за електричну енергију израчунати у односу на количину електричне енергије која се дистрибуира у периоду t (у %),

$C_{ГТ}$ – цена електричне енергије за покриће губитака у периоду t (у динарима/kWh).

Количина електричне енергије која се дистрибуира је збир преузете електричне енергије од енергетског субјекта који обавља делатност преноса електричне енергије и управљања преносним системом и од производних јединица прикључених на дистрибутивну мрежу.

Губици електричне енергије у дистрибутивном систему за електричну енергију се одређују на основу: остварених стопа губитака у претходне три године, упоредне анализе стопа губитака са енергетским субјектима који обављају исту делатност у земљи и окружењу и плана за смањење губитака и мера за његову реализацију.

Цена електричне енергије за покриће губитака је цена која се утврђује на основу укупних трошкова набавке електричне енергије енергетског субјекта који обавља делатност трговине електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца и трошкова тог енергетског субјекта, обрачунатих у складу са методологијом за одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце.

IV. 3.2. Значење осталих елемената формуле

Значење осталих елемената формуле за израчунавање максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију идентично је значењима утврђеним овом методологијом код израчунавања максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања делатности дистрибуције електричне енергије, с тим што се у обрачуну примењују вредности које одговарају делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију.

Максимално одобрени приход енергетског субјекта по основу обављања делатности управљања дистрибутивним системом за електричну енергију утврђује се на основу података који се користе за обрачун максимално одобреног прихода енергетског субјекта по основу обављања делатности дистрибуције електричне енергије.

V. АЛОКАЦИЈА МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНОГ ПРИХОДА НА ТАРИФНЕ ЕЛЕМЕНТЕ

Максимално одобрени приход енергетског субјекта ($МОП_t$), као збир максимално одобреног прихода за делатност дистрибуције електричне енергије и за делатност управљања дистрибутивним системом за електричну енергију ($МОП_t = МОП_{дис_t} + МОП_{удс_t}$), се алоцира на тарифне елементе:

- активна енергија, изражава се у kWh,
- реактивна енергија, изражава се у kvarh и
- снага, изражава се у kW,

чије се дефиниције дају према редоследу израчунавања.

Реактивна енергија

Тарифни елемент „реактивна енергија“ је укупна реактивна енергија која се корисницима дистрибутивног система којима се реактивна енергија мери испоручује годишње.

На тарифни елемент „реактивна енергија“ се алоцира део максимално одобреног прихода, на основу анализе структуре и вредности средстава мреже, енергетских биланса, токова снага и других објективних техничких параметара.

Део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифног елемента „реактивна енергија“ се израчунава према следећој формули:

$$PE_T = \Gamma_T * u_{рег} + TPO_T + (MOPдис_T - TPO_T) * u_{рем}$$

где су:

PE_T – део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифног елемента „реактивна енергија“ у периоду t (у динарима),

$u_{рег}$ – део губитака електричне енергије у дистрибутивном систему електричну енергијеу који је последица токова реактивних снага ($y\%$),

$u_{рем}$ – учешће тарифног елемента „реактивна енергија“ у остваривању дела максимално одобреног прихода ($y\%$),

TPO_T – трошкови регулационе опреме у периоду t (у динарима), који се израчунавају следећом формулом:

$$TPO_T = (Oдрот + Aрот + ППЦК * НВрот) * u_{онп}$$

где су:

$Oдрот$ – трошкови одржавања регулационе опреме и уређаја у мрежи којима се обезбеђује регулација напона у дистрибутивном систему у периоду t (у динарима),

$Aрот$ – трошкови амортизације регулационе опреме и уређаја у мрежи којима се обезбеђује регулација напона у дистрибутивном систему у периоду t (у динарима),

$НВрот$ – нето вредност регулационе опреме и уређаја у мрежи којима се обезбеђује регулација напона у дистрибутивном систему на почетку периода t (у динарима),

$u_{онп}$ – однос нето вредности регулационе опреме и уређаја у мрежи којима се обезбеђује регулација напона у дистрибутивном систему (разлика у вредности регулационих и обичних трансформатора, вредност уређаја за компензацију реактивне снаге и друго) и нето вредности нематеријалних улагања (изузев goodwill-a), некретнина постројења и опреме на почетку периода t (дато у тачки IV. 2.3).

Део губитака електричне енергије у дистрибутивном систему за електричну енергију који је последица токова реактивних снага, $u_{рег}$, одређује се на основу удела реактивне енергије у повећању губитака у систему и износи 16% .

Учешће реактивне енергије у остваривању максимално одобреног прихода, $u_{рем}$, одговара релативном повећању капацитета дистрибутивног система због токова реактивних снага и износи $7,5\%$.

Снага и активна енергија

Тарифни елемент „снага“ је годишња сума месечних максималних снага свих корисника дистрибутивног система. Месечна максимална снага корисника којима се снага мери, утврђује се за свако постројење обједињавањем мерења истог корисника на сваком напонском нивоу, као највећи збир једновремених средњих петнаестоминутних снага. За корисника система који се напаја из више постројења на истој локацији, мерења се обједињују за сва постројења на истом напонском нивоу и утврђује се једна месечна максимална снага по напонском нивоу.

Тарифни елемент „активна енергија“ је активна енергија која се корисницима дистрибутивног система испоручује годишње.

Део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифних елемената „снага“ и „активна енергија“ (МОПсе_т) се добија као разлика укупног максимално одобреног прихода за енергетске делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом за електричну енергију (МОП_т) и дела максимално одобреног прихода који се односи на елемент реактивна енергија (РЕ_т), према формули:

$$\text{МОПсе}_t = \text{МОП}_t - \text{РЕ}_t ,$$

где је:

МОПсе_т – део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифних елемената „снага“ и „активна енергија“ у периоду т (у динарима).

Алокација прихода на тарифне елементе „снага“ и „активна енергија“ врши се на основу следећих критеријума:

- учешће варијабилних и фиксних трошкова у укупним трошковима и
- однос максималних и минималних сатних оптерећења дистрибутивног система остварених током претходног регулаторног периода, односно прогнозираних у наступајућем регулаторном периоду.

На бази наведених критеријума утврђује се учешће елемента „снага“ у остваривању дела максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифних елемената „снага“ и „активна енергија“ од $y = 40\%$.

Део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифног елемента „снага“ се израчунава према следећој формули:

$$C_t = \text{МОПсе}_t * y ,$$

а део који се надокнађује из тарифног елемента „активна енергија“:

$$\text{АЕ}_t = \text{МОПсе}_t * (1 - y)$$

где су:

C_T – део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифног елемента „снага“ у периоду t (у динарима),

y – учешће елемента „снага“ у остваривању максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифних елемената „снага“ и „активна енергија“ (y %),

AE_T – део максимално одобреног прихода који се надокнађује из тарифног елемента „активна енергија“ у периоду t (у динарима).

VI. РЕГУЛАТОРНИ ПЕРИОД

Први регулаторни период почиње 1. јануара 2007. године.

Дужина регулаторног периода утврђује се у трајању од годину дана.